

Tato diplomová práce pojednává o mimosmluvních institutech užití autorského díla. Jejím smyslem je především podat přehled o výjimkách a omezeních autorského práva, a to jak z hlediska obecného výkladu, tak i stručného historického vývoje právních předpisů a vlivu relevantních komunitárních norem na české autorské právo. Pozornost je rovněž věnována teoretickému dělení těchto výjimek a jednotlivým mimosmluvním institutům, přičemž zvláštní pozornost byla zaměřena na tzv. zpravodajskou licenci. Zpracovat diplomovou práci z oboru autorského práva jsem se rozhodla především proto, že mě problematika ochrany autorských děl zajímá. O společenských vztazích chráněných autorským právem lze navíc tvrdit, že v období posledních zhruba dvou až třech desetiletí prodělávají především kvůli rozvoji nových, v minulosti neexistujících informačních kanálů a technologií dynamický vývoj, který následně nalézá odraz v legislativním procesu a pozitivním právu. Lze se proto domnívat, že význam autorského práva, a tedy i jeho znalosti, bude nadále vzrůstat, a to nejen z pohledu českého právního řádu, ale také práva komunitárního, případně mezinárodního.

Jedné z výjimek, konkrétně zpravodajské licenci, je v diplomové práci věnováno o něco více prostoru než ostatním výjimkám a omezením. Důvodem je skutečnost, že jde podle mého názoru o významný mimosmluvní institut, třebaže – na rozdíl například od volného užití díla nebo zákonné licence citace – na první pohled relativně omezený na oblast médií, jejich pracovníků nebo advokátů zabývajících se mediálním právem. Ovšem vzhledem k tomu, že produkty médií – informace lze na počátku 21. století považovat za nedílnou součást každodenního života naprosté většiny populace, je možné se domnívat, že tato výjimka z ochrany podle autorského práva může mít, byť nepřímo, reálný význam mnohem větší, než jak by se na první pohled mohlo zdát. Vhodná právní úprava této zákonné licence, stejně jako její korektní dodržování v praxi může mít totiž - mimo jiné – také vliv na kvalitu a (být často relativní) různorodost zpravodajství jednotlivých médií. Zároveň ale tato problematika představuje do jisté míry náročnější výzvu, především kvůli nedostatku odborné literatury a judikatury vztahující se k tomuto druhu zákonné licence. Přesto se podle mého názoru jedná o natolik poutavou výjimku z autorského práva, že pokusit se zpracovat toto téma v o něco širším rozsahu může být pro studenta přínosem.

Ve stejnou dobu, kdy jsem se v květnu 2006 rozhodla pro diplomovou práci s tímto zaměřením, nabyla účinnosti novela vyhlášená ve Sbírce pod číslem 216/2006 Sb., která dosavadní platnou právní úpravu mimosmluvních institutů užití autorského díla do značné míry změnila. Změnám vyvolaným touto novelou je v diplomové práci věnována patřičná pozornost. V textu nechybí ani naznačení možných legislativních změn v autorském zákoně v blízké budoucnosti. Konkrétně se jedná o zrušení tzv. hotelové výjimky pro její – dnes již

judikovaný – nesoulad s komunitárním právem i mezinárodními smlouvami. Práce se v uvážlivém rozsahu věnuje také úvahám, které se týkají vývoje autorského práva v budoucnu. Třebaže lze bezprostřední trendy ve vývoji autorského práva odhadovat poměrně – ale ne zcela - spolehlivě, nebylo by podle mého názoru rozumné pouštět se do dalekosáhlých odhadů. Především proto, že takové jednání by mělo až nebezpečně blízko k věštění z křišťálové koule. A to není zrovna postup, který by při zpracování diplomové práce bylo možné doporučit.